

meesterstuk

jongensgedrag bij kleuters tijdens buitenspelen

Myrthe Selker

Master Special Educational Needs (M SEN)

Fontys

Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg

Leerroute GLRT Voltijd

Begeleid door: Caty Counotte

2012

Inhoudsopgave

Dankwoord	3
Samenvatting	4
Inleiding	5
Probleemstelling	6
Hoofdvraag	7
Deelvragen	7
Theoretische onderbouwing	8
Onderzoeksmethodologie	12
Onderzoeksvraag	12
Onderzoeksstrategie	12
Triangulatie, validiteit en betrouwbaarheid	13
Ethische aspecten binnen dit onderzoek	14
Datapresentatie en data-analyse	15
Conclusies	17
Discussie	19
Evaluatie van het onderzoek	20
Persoonlijke reflectie	22
Literatuurlijst	23
Bijlage 1; nulmeting incidenten tijdens buitenspelen	24
Bijlage 2; eindmeting incidenten tijdens buitenspelen	30

Dankwoord

Ik wil het team van basisschool de Talisman in Eindhoven bedanken omdat zij mij de ruimte en vrijheid hebben gegeven om dit onderzoek in de praktijk uit te voeren. Ook voor vragen met betrekking tot dit onderzoek kon ik altijd terecht bij de Intern Begeleider van deze basisschool.

Mijn begeleidster van de opleiding M SEN heeft er altijd voor gezorgd dat ik feedback kreeg op dit onderzoeksverslag. Er waren voldoende momenten van overleg, zodat ik altijd mijn vragen kon stellen. Ook dacht Caty Counotte altijd mee over de verbeteringen die moesten worden aangebracht in dit onderzoeksverslag.

Mijn critical friends; Leanne en Inge hebben een belangrijke rol gespeeld tijdens het proces van dit onderzoek. Ik heb regelmatig feedback gekregen en ik kon altijd met mijn vragen terecht bij hen.

Verder wil ik nog twee buitenstaanders bedanken, namelijk mijn broer Ravi Selker en mijn moeder Gerda Simons. Zij hebben steeds kritisch gekeken of het een logisch onderzoeksverslag was om te lezen.

Samenvatting

In dit onderzoeksverslag wordt onderzoek gedaan of het invoeren van competitie – elementen tijdens het buitenspelen bij kleuters effect heeft op het aantal incidenten bij jongens.

Er zijn belangrijke biologische verschillen tussen jongens en meisjes. Hormonen spelen een belangrijke rol in het functioneren van de hersenen en de hoeveelheid testosteron heeft invloed op het gedrag en de grotere bewegingsdrang van jongens.

Jongens bezitten meer testosteron dan meisjes. De werking van testosteron komt tot uitdrukking in het gedrag. De hoeveelheid testosteron beïnvloedt direct of indirect de behoefte aan meer beweging, competitie, doelgerichtheid, agressie en zelfvertrouwen. Doordat jongens een hoog testosterongehalte hebben, hebben ze over het algemeen een natuurlijke drang om te bewegen en willen ze doorgaans het liefst wilde spelletjes doen. Jongens communiceren minderen met woorden en meer met agressieve, fysieke uitingen. Dit is voor jongens een manier om contact te maken en te houden met elkaar. Jongens willen door middel van fysiek spel onderzoeken hoe een situatie in elkaar zit. Ze vechten met elkaar om zo de hiërarchie te bepalen. Dit is voor jongens belangrijk omdat dat een gevoel van veiligheid geeft.

De neiging van veel vrouwelijke leerkrachten tot beschermen, conflict vermijden, voorkeur voor rustige spelletjes en het verbaal uitpraten van conflicten kan ervoor zorgen dat zij te vroeg ingrijpen als jongens bijvoorbeeld bezig zijn om de hiërarchische ladder vast te stellen. Deze vrouwelijke leerkrachten staan het natuurlijke gedrag van jongens in de weg.

Om bij te dragen aan de behoefte van competitie bij jongens zijn er competitie – elementen ingevoerd tijdens het buitenspelen (voetbal en estafette met scorekaartjes). Uiteindelijk hebben deze competitie – elementen bijgedragen aan de vermindering van het aantal incidenten bij jongens tijdens het buitenspelen, zo is te lezen in hoofdstuk 4.

Inleiding

Mijn naam is Myrthe Selker en dit onderzoeksverslag is tot stand gekomen door mijn studie aan Fontys OSO, Master Special Educational Needs 2011-2012 in Eindhoven. In 2011 ben ik afgestudeerd aan de PABO. Ik wil als leerkracht op een professionele manier met zorgkinderen omgaan en mij meer richten op de verschillende onderwijsbehoeften van kinderen. Dit is een belangrijke reden waarom ik ervoor heb gekozen om nog een studie te volgen en mijzelf meer te gaan professionaliseren op het gebied van onderwijs.

De opdracht vanuit de opleiding was dat je een onderzoek uitvoert in de praktijk. Ik vind het erg belangrijk om aan te sluiten op de verschillende onderwijsbehoeften van kinderen. Doordat het verschil tussen jongens en meisjes in het onderwijs een steeds belangrijkere rol krijgt, wil ik het onderzoek op dit onderwerp gaan richten.

Myrthe Selker

Mei 2012

Hoofdstuk 1

Probleemstelling

Ik loop twee dagen per week stage als leerkracht in groep 1-2 van basisschool de Talisman in Eindhoven. In mijn groep zitten meer jongens dan meisjes. Het grootste probleem voor mij is dat de grootste jongensgroep in mijn groep wild en druk gedrag vertoont, zij spelen en werken namelijk wild. Met wild gedrag bedoel ik dat de jongens bijvoorbeeld elkaar duwen en aan elkaars kleren trekken. Zo komt het regelmatig voor dat de kinderen op elkaar liggen in de kring, tijdens het werken en tijdens het buitenspelen. Tijdens het buitenspelen besteed ik mijn tijd vooral aan het oplossen van conflicten tussen jongens.

Over het algemeen is er een drukke/wilde jongste kleuter jongensgroep (groep 1) en een drukke/wilde oudste kleuter jongensgroep (groep 2). Ik vind het vervelend dat het drukke/wilde gedrag vaak eindigt in incidenten waarbij kinderen verdrietig of boos zijn. Voor mij is het moeilijk om in de jongensgroepen de rust te bewaren. Ik wil de jongens in mijn kleutergroep tijdens het buitenspelen de ruimte kunnen geven om zich optimaal te ontwikkelen zonder dat er incidenten plaatsvinden. Op dit moment wordt er geen rekening gehouden met de verschillen tussen jongens en meisjes in het onderwijs op mijn stageschool. Er wordt niet naar de ontwikkeling van jongens gekeken en hoe je als leerkracht op die verschillen kunt aansluiten.

Mijn motivatie voor dit onderzoek is dat ik een leerkracht wil zijn die kan aansluiten op de onderwijsbehoeften van iedere leerling. Er zijn verschillen in ontwikkeling bij jongens en meisjes en ik vind het belangrijk dat je als leerkracht kinderen de ruimte geeft om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. Maar hoe doe ik dat?

Er is steeds meer bekend over het verschil in de ontwikkeling van jongens en meisjes, maar dit onderzoeksonderwerp bevindt zich nog in een beginstadium. Omdat dit onderwerp steeds populairder wordt en omdat de kennis over dit onderwerp volop in ontwikkeling is, wil ik hier onderzoek naar

gaan doen. Ik wil hierbij vooral weten hoe het onderwijs kan anticiperen op de verschillen in de ontwikkeling van jongens en meisjes.

Er vindt veel discussie plaats over de feminisering van het onderwijs en welke invloed dit heeft op het gedrag van jongens. De feminisering van het onderwijs houdt in dat er veel meer vrouwelijke leerkrachten dan mannelijke leerkrachten voor de klas staan. Is het werkelijk zo dat de jongens zich minder goed kunnen ontwikkelen dan meisjes door het gebrek aan mannelijke rolmodellen? Deze discussie sluit mooi aan bij mijn onderwerp en zal terug komen in mijn onderzoek.

Hoofdvraag

Omdat ik wil aansluiten op de verschillen in onderwijsbehoeften van jongens en meisjes heb ik een hoofdvraag opgesteld die luidt als volgt:

“Als ik tijdens het buitenspelen wedstrijdelementen invoer dan zijn er minder incidenten bij jongens?”

Deelvragen

- Welke verschillen in gedrag zijn er tussen jongens en meisjes?
- Wat zijn de onderwijsbehoeften (gedrag) van jongens in het onderwijs?
- Welke leerkrachtcompetenties zijn nodig om de jongens op een optimale manier te laten ontwikkelen?
- Welke invloed heeft een vrouwelijke leerkracht op het gedrag van jongens?

Hoofdstuk 2

Theoretische onderbouwing

Tussen jongens en meisjes zijn belangrijke biologische verschillen te vinden. Voskens, C., Janssen, V. en Evers, M. (2010) bespreken dat er naast veel overeenkomsten ook veel verschillen zijn tussen de werking van de hersenen van jongens en meisjes. Hormonen spelen een belangrijke rol in het functioneren van de hersenen en de hoeveelheid testosteron heeft invloed op het gedrag en de grotere bewegingsdrang van jongens. Hersenonderzoek is nog een vrij nieuw begrip in de wetenschap en wetenschappers zijn het niet altijd eens over de invloed van de verschillen in aanleg tussen jongens en meisjes op hun gedrag en ontwikkeling.

De hormonen testosteron, oestrogeen en oxytocine hebben effect op het functioneren van het gedrag. Deze hormonen komen in verschillende hoeveelheden voor bij jongens en meisjes (Voskens, C., Janssen, V. en Evers, M. (2010)).

Testosteron wordt ook wel het mannelijke hormoon genoemd. De werking van testosteron wordt zichtbaar in uitingen van het gedrag. Zo beïnvloedt de hoeveelheid testosteron direct of indirect de behoefte aan meer **beweging, competitie, doelgerichtheid, agressie en zelfvertrouwen**. Dit zijn gedragingen die vooral bij jongens voorkomen. (Voskens, C., Janssen, V. en Evers, M. (2010))

Rond het vierde jaar van jongens loopt het testosterongehalte naar een tijdelijke piek, daarna daalt het testosterongehalte en ongeveer vanaf het elfde jaar neemt het weer toe. In de kleutergroepen hebben de jongens dus te maken met een piek in het testosterongehalte. Door stress en conflicten kan er bij jongens tijdelijk meer testosteron worden aangemaakt. Testosteron leidt tot meer **competitie** gericht en **actiegedrag**, er ontstaat meer **agressief gedrag**. Testosteron zet aan tot 'risicovol' gedrag, jongens zullen meer zoeken naar spanning en avontuur.

Als hersenen overprikkeld worden, doordat jongens bijvoorbeeld taken tegelijkertijd moeten doen of steeds van taak moeten wisselen, dan wordt de

amygdala geactiveerd. Dit deel van het brein is het regelcentrum voor onbewuste emotionele reacties: boosheid en frustratie. De amygdala is bij jongens groter dan bij meisjes en zwelt op bij frustratie. Dat leidt tot een toename van stresshormonen als cortisol en adrenaline. Deze hormonen zorgen in combinatie met testosteron onder andere voor onrust, agressie en naar buiten gericht probleemgedrag. Wanneer je als leerkracht van jongens te veel vraagt en verwacht dat ze meerdere taken tegelijkertijd moeten doen dan bestaat de kans dat je het agressieve, onrustige gedrag in de praktijk zult terug zien.

Anne – Marie de Ruiter (2010) geeft aan dat je moet aansluiten op de verschillende gedragingen van jongens waarbij ze gemotiveerd raken zoals spel, bewegen en competitie. Als je hier als leerkracht rekening mee houdt, sluit je aan op de onderwijsbehoeften van jongen. Het is belangrijk om spel, bewegen en competitie terug te laten komen in het huidige onderwijs, omdat jongens hiervan gemotiveerd raken.

Typisch jongensgedrag volgens Voskers, C., Janssen, V. En Eves, M. (2010):

Visueel/ruimtelijk inzicht
Abstract en wiskundig redeneren.
Mechanische deskundigheid (bouwwerken/motoren en machines).
Fysiek, beweeglijk.
Experimenteren en onderzoeken.
Agressief en competitief.
Zelfverzekerd.
Geldingsdrang (cool willen zijn).
Directe gesprekstijl, weinig woorden.
Behoeft aan hiërarchie en regels.
Impulsief besluiten/risico's nemen.
Taak en informatie georiënteerd.

De gedragingen die voor dit onderzoek van belang zijn, zijn vetgedrukt.

Voskens, C., Janssen, V. En Evers, M. (2010) geven aan dat jongens een natuurlijke drang hebben om te bewegen. Zeker rond het vierde jaar als zij een testosteronpiek hebben.

Jongens spelen het liefst wilde spelletjes en stoeien graag, dit komt door het testosterongehalte. Jongens communiceren minder met woorden en meer met agressieve, fysieke uitingen, zoals schoppen, trekken, stoten, duwen en botsen. Het is voor jongens een manier om contact te maken en te houden met elkaar. Het is een manier om te bouwen aan zelfvertrouwen, intimiteit en loyaliteit.

Het is voor een leerkracht belangrijk om jongens te leren hoe zij zich kunnen beheersen in 'agressief' gedrag en dat zij rekening moeten houden met anderen, je moet het niet verbieden volgens Voskens, C., Janssen, V. En Evers, M. (2010)

In het artikel *een jongen is geen meisjes*, van Martine Delfos (2004) staat beschreven dat ruzies bij jongens vaak voorspelbaar zijn. Het lijkt vaak het afschuiven van verantwoordelijkheid, maar eronder speelt iets anders. Jongens kunnen zich minder verplaatsen in een ander dan meisjes, waardoor het gedrag van een ander voor hem als een verrassing komt. Om te kunnen zien dat het gedrag een reactie is op zijn eigen gedrag, moet hij zich in die ander verplaatsen. Het is belangrijk om de chronologie van de gebeurtenis vast te stellen, dan kunnen jongens het effect van zijn gedrag op die ander ontdekken. De taak van de leerkrachten is om de grenzen te bewaken tijdens de ruzie en dat de veiligheid niet overschreden wordt.

Volgens Delfos, M (2004) willen jongens graag door middel van fysiek spel onderzoeken hoe een situatie in elkaar zit. Ze vechten met elkaar om een pikorde vast te stellen. Ook de schrijvers van het boek *HijZijWijzer* (2010) geven aan dat jongens willen weten waar iedereen staat op de hiërarchische ladder, dat biedt namelijk een gevoel van veiligheid.

Jongens willen weten wie de baas is. Als dat duidelijk is, komt er meer rust voor jongens. Jongens willen weten of ze veilig zijn en waar mogelijk gevaar vandaan kan komen. Steeds als er een nieuw kind bij komt, zullen de jongens de pikorde opnieuw vaststellen. Jongens kunnen zich goed

neerleggen bij de nieuwe pikorde die is vast te komen staan (biddulph, 1999) en gedragen zich daar later in hun werksituatie ook naar.

Volgens *Delfos (2004)* kan de neiging van vrouwelijke leerkrachten tot beschermen, conflict vermijden, voorkeur voor rustige spelletjes en het verbaal uitpraten van conflicten ervoor zorgen dat ze te vroeg ingrijpen en zo dus het natuurlijke gedrag van jongens in de weg staan. Het eigen voorkeursgedrag van vooral vrouwelijke leerkrachten zal onbewust van invloed zijn op interventies bij stoeipartijen van jongens die er soms heftig aan toe kunnen gaan.

Ook *Tavecchio (2004)* geeft aan dat jongens graag willen bewegen. Als dat niet kan, worden ze onrustig. Het onrustige, orde verstorende gedrag van jongens leidt al gauw tot corrigerende, beperkende en controlerende maatregelen. Vrouwelijke leerkrachten lijken weinig ruimte te geven aan de grotere bewegingsdrang van jongens.

Volgens *Voskens C., Janssen, V. en Evers, M. (2010)* en *Annemarie de Ruiter (2010)* Is het belangrijk om te onthouden dat jongens en meisjes gelijkwaardig zijn, maar niet gelijk. Beide seksen maken verschillende ontwikkelingen door, waarbij verschillende gedragingen horen. Als leerkracht moet je bijdragen aan de ontwikkeling van beide seksen en aansluiten op de verschillende onderwijsbehoeften van jongens en meisjes. De verschillen tussen jongens en meisjes komen met name tot uiting in het gedrag,

Hoofdstuk 3

Onderzoeksmethodologie

Onderzoeksvraag

Als ik tijdens het buitenspelen wedstrijdelementen invoer dan zijn er minder incidenten bij jongens?

Onderzoeksstrategie

Het onderzoek dat ik ga toepassen is een actieonderzoek. Een actieonderzoek is een vorm van onderzoek waarbij de onderzoeker samen met de direct betrokkenen werkt aan de verbetering van een situatie die door de betrokkenen als ongewenst of problematisch wordt ervaren. (Tromp & Rietmeijer E.F.H. , 2001)

Binnen mijn onderzoek zal ik een interventie toepassen om zo te kijken of deze interventie het probleem heeft 'opgelost'. Ik voer competitie - elementen in nadat ik de nulmeting (de huidige situatie) in kaart heb gebracht. Deze competitie – elementen zullen bestaan uit **voetbal met scorekaartjes en estafette met scorekaartjes**. Door het gebruik van score – kaartjes wil ik het competitie – element invoeren, zodat de kinderen dit zelf bij kunnen houden. Deze competitie – elementen tijdens het buitenspelen zullen mijn interventie zijn binnen dit onderzoek om te werken aan de verbetering van de huidige situatie.

Nulmeting:

Om de nulmeting goed in kaart te brengen ga ik het aantal incidenten turven. Dit zal ik op vijf verschillende keren buitenspelen toepassen, zodat ik de probleemsituatie concreet kan maken. Het zullen pas incidenten zijn als de jongens naar mij toe zullen komen omdat er een incident heeft plaatsgevonden.

Interventie:

De wedstrijd – elementen die ik invoer zal de interventie worden die ik gebruik voor dit onderzoek. Ik heb gekozen om twee elementen in te voeren, namelijk: voetbal met scorekaartjes en estafette met scorekaartjes. Ik, als leerkracht, zal zelf ook een belangrijke rol hebben in dit actieonderzoek. Ik ga de kinderen begeleiden om dit goed in te kunnen voeren. De doelgroep voor dit onderzoek zijn kinderen van 4 tot 7 jaar die begeleiding nodig hebben. Ik zal eerst twee weken de competitie – elementen goed invoeren, waarbij ik de kinderen steeds begeleid. Na deze twee weken, zal ik minder betrokken zijn bij de begeleiding, zodat ik de eindmeting kan uitvoeren. Ik verdwijn niet geheel naar de achtergrond en blijf eventuele begeleiding geven waar dat nodig is, omdat deze doelgroep daar om vraagt (kleuters). Doordat ik als onderzoeker direct betrokken ben bij het probleemgebied zal ik de ontwikkelingen en de effecten die dit onderzoek met zich meebrengen van dichtbij kunnen zien.

Eindmeting:

De eindmeting in dit onderzoek zal precies op dezelfde manier gebeuren zoals de nulmeting. Ik zal het aantal incidenten turven die na de invoering van de competitie – elementen zullen plaatsvinden. Gedurende vijf weken zal ik het aantal incidenten gaan turven, om een betrouwbaar beeld te geven voor de eindmeting. Tevens geldt bij de eindmeting dat het pas incidenten zullen zijn als de jongens naar mij toe zullen komen omdat er een incident heeft plaatsgevonden.

Triangulatie, validiteit en betrouwbaarheid

Binnen een praktijkonderzoek is de triangulatie een belangrijk kwaliteitscriterium. Triangulatie betekent letterlijk: vanuit drie hoeken. Het onderzoek wordt bekeken vanuit drie verschillende invalshoeken/gegevens (Harinck, 2010). In mijn theoretische achtergrond voor dit onderzoek heb ik verschillende mensen en bronnen geraadpleegd. Mijn onderzoeksverslag is steeds door verschillende mensen bekeken en met deze mensen heb ik ook steeds overleg gehad, namelijk: mijn onderzoek begeleidster, mijn critical friends en collega's van mijn stageschool. Door overleg te hebben met

verschillende soorten mensen wordt dit onderzoek bekeken vanuit meerdere invalshoeken. Dit zal ten goede komen aan de kwaliteit van dit onderzoek.

Ik heb de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek proberen te verhogen door duidelijk te definiëren wanneer er gesproken kon worden van een incident. Zo werd een incident pas meegeteld in de meting als de kinderen melding maakten van dit incident bij mij. Hierdoor moest een incident dus door zowel mij als door een van de leerlingen worden benoemd, wat de objectiviteit ten goede komt. Gedrag is namelijk moeilijk te observeren. Iedereen kijkt anders naar het gedrag en zal dit gedrag dus subjectief observeren. Bij dit onderzoek zijn incidenten van de nulmeting en de eindmeting geturfd. Zodra een kind naar mij toe kwam om een incident aan te melden heb ik dit als een incident geturfd.

Een belangrijke vraag bij de validiteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek is of de interventie die ik heb ingevoerd ervoor heeft gezorgd dat er minder incidenten hebben plaatsgevonden. Dit aspect van de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek zal ik in het hoofdstuk *discussie* nader toelichten.

Ethische aspecten binnen dit onderzoek

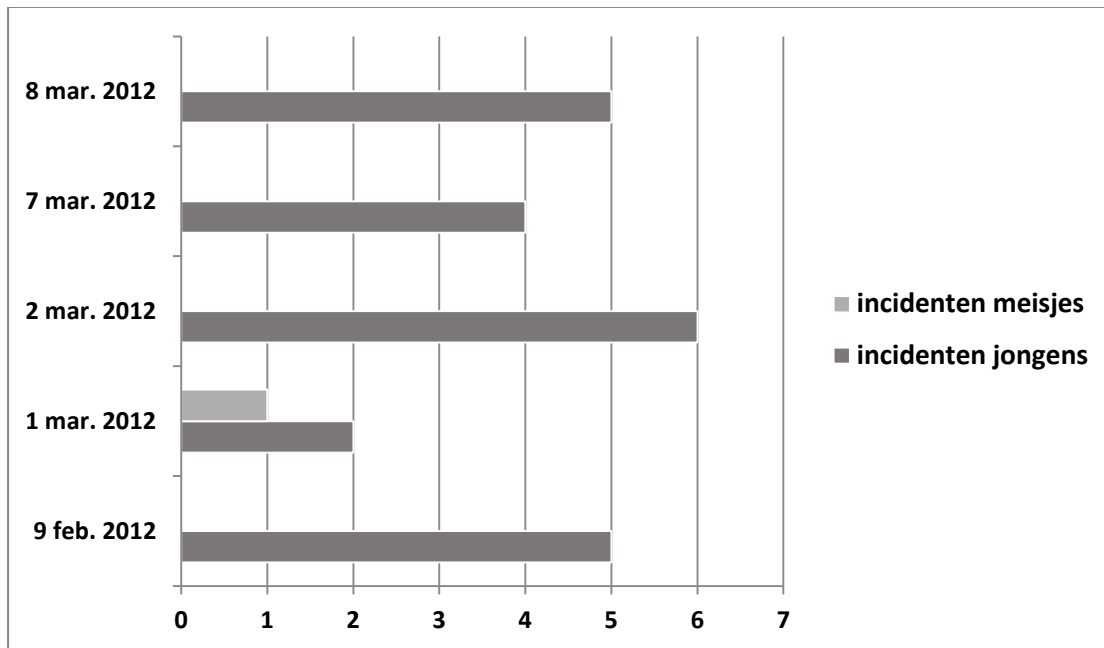
Het buitenspelen voor kleuters is vrijwel het enige moment van de dag dat kleuters vrij kunnen bewegen. Door de competitie – elementen die ik invoer, neem ik als het ware het vrije buiten speelmoment af van de kinderen. Hierover zou discussie kunnen staan. Kun je het enige vrije moment van de dag van het kind ook weer structureren? Dit is een belangrijke vraag binnen dit onderzoek. Ik heb geprobeerd om de wedstrijdelementen op een speelse manier toe te passen en op deze manier draag ik bij aan de gedragingen die bij de ontwikkeling van jongens horen, namelijk competitief gedrag.

Hoofdstuk 4

Datapresentatie en data-analyse

Nulmeting incidenten tijdens buitenspelen:

Geen competitie – elementen ingevoerd.

Gemiddeld aantal incidenten tijdens buitenspelen zonder competitie – elementen:

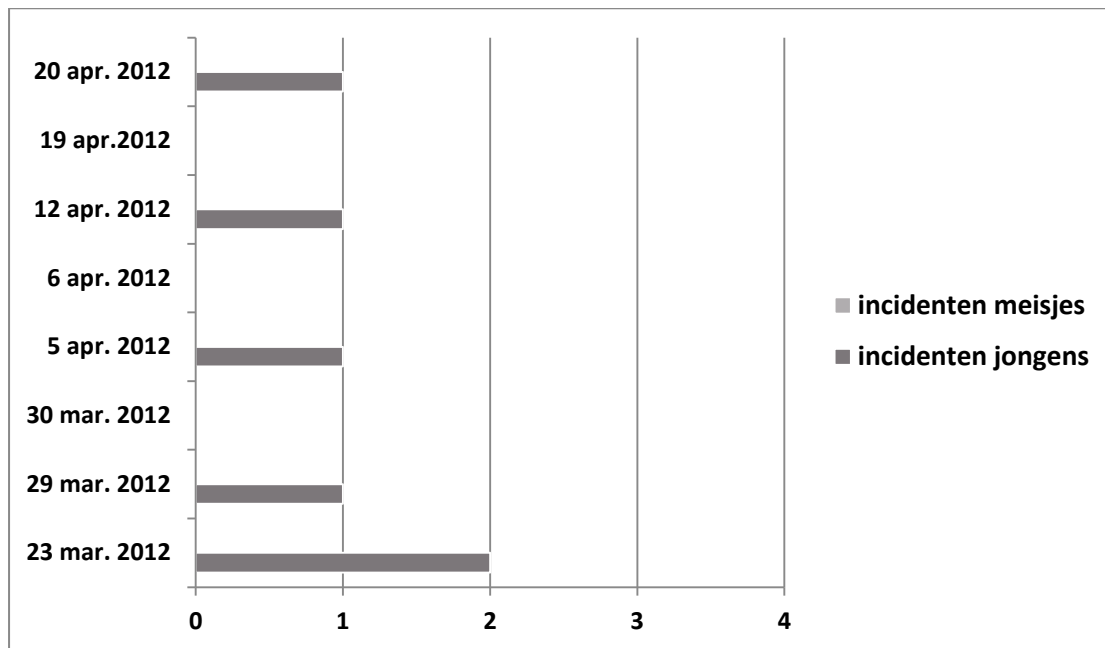
Aantal keer buitenspelen = 5

Aantal incidenten totaal = 22

Gemiddeld aantal incidenten per buitenspeel moment: 4,4

Eindmeting incidenten tijdens buitenspelen:

Wel competitie – elementen ingevoerd.

Gemiddeld aantal incidenten tijdens buitenspelen met competitie – elementen:

Aantal keer buitenspelen = 8

Aantal incidenten totaal = 6

Gemiddeld aantal incidenten per buitenspeel moment: 0,75

Hoofdstuk 5

Conclusies

Tijdens mijn stage heb ik gemerkt dat er tijdens het buitenspelen veel meer incidenten plaatsvinden tussen jongens dan tussen meisjes. De reden hiervoor zou kunnen zijn dat de manier van onderwijs te weinig aansluit op de behoeften van jongens. Omdat ik in mijn onderwijs rekening wil kunnen houden met eventuele verschillen tussen jongens en meisjes heb ik mijn onderzoek daarom gericht op de verschillen in onderwijsbehoeften tussen jongens en meisjes. De centrale vraag gedurende dit onderzoek was: *“Als ik tijdens het buitenspelen wedstrijdelementen invoer dan zijn er minder incidenten tussen jongens?”*

Om een goed antwoord te krijgen op deze vraag heb ik een theoretische onderbouwing geschreven die belangrijk was om antwoord te krijgen op mijn centrale vraag. De informatie over het testosterongehalte van jongens was belangrijke informatie voor mijn onderzoek. Rond het vierde jaar van jongens loopt het testosterongehalte namelijk naar een tijdelijk piek. Testosteron leidt tot meer competitie gericht en actiegedrag, er ontstaat meer agressief gedrag. (Voskens, C., Janssen, V. en Evers, M. (2010)). Om aan te sluiten bij de drang naar competitie van jongens heb ik competitie – elementen ingevoerd tijdens het buitenspelen van kleuters.

Zoals staat beschreven in het vorige hoofdstuk is te zien dat het aantal incidenten met de invoering van competitie – elementen behoorlijk verminderd is.

- Het gemiddeld aantal incidenten per buitenspeelmoment voor de invoering van competitie – elementen: 4.4
- Het gemiddeld aantal incidenten per buitenspeelmoment na de invoering van competitie – elementen: 0.75

Jongensgedrag bij kleuters tijdens buitenspelen

Gemiddeld gezien is het aantal incidenten per buitenspeelmoment gedaald met 3,65.

Discussie

Een belangrijk discussiepunt bij dit onderzoek is of het daadwerkelijk de competitie – elementen zijn die ervoor hebben gezorgd dat het aantal incidenten per buitenspeel moment zijn verminderd.

De doelgroep voor dit onderzoek was de leeftijd van vier tot zeven jaar, de kleuters. Kleuters hebben begeleiding nodig als er verandering in het programma plaats vindt, zoals zij die zijn gewend. Het buitenspeel moment is altijd een vrij moment geweest van bewegen voor de kinderen. Door de invoering van de competitie – elementen was dit niet meer het geval. Zeker in de eerste drie weken van de invoering van deze competitie – elementen was er veel begeleiding nodig van de leerkracht. Een belangrijke vraag die je nu kunt stellen: “Heeft de begeleiding vanuit de leerkracht er niet voor gezorgd dat het aantal incidenten is verminderd” of “Heeft de structuur die nu is aangebracht tijdens het buitenspelen er niet voor gezorgd dat het aantal incidenten is verminderd?”.

Hoofdstuk 6

Evaluatie van het onderzoek

In het begin van dit onderzoek vond ik het moeilijk om een onderwerp te kiezen waar ik mee aan de slag wilde gaan. Dit komt omdat ik grote interesse heb voor verschillende onderwerpen binnen het onderwijs. Ik had verschillende artikelen gelezen over de verschillen tussen jongens en meisjes binnen het onderwijs. Dit is een vrij nieuwe ontwikkeling binnen het onderwijs en het sloot tevens aan bij mijn interesse om aan te sluiten op de verschillende onderwijsbehoeften van kinderen.

Ik vond het moeilijk om mijn onderzoek klein te houden. Tijdens de uitvoering van het onderzoek was het belangrijk om een goede planning te maken. Ik had namelijk twee volle schooldagen en twee stagedagen. Er ging veel tijd zitten in de twee schooldagen, twee stagedagen en andere opdrachten voor de opleiding. Daarom was het van belang dat het onderzoek niet te groot werd. Ik heb mij vaak afgevraagd of mijn onderzoek nu niet te klein zou zijn. Voor mijn gevoel is het namelijk vaak; hoe meer, hoe beter. Ik heb geleerd dat dit niet het geval is. Het gaat namelijk om de kwaliteit en niet om de kwantiteit.

Af en toe vond ik het moeilijk om dicht bij mijn onderzoeksvraag te blijven. Doordat mijn interesse zo breed is dwaalde ik soms af van het onderwerp. Het was voor mij belangrijk om de onderzoeksvraag goed in mijn achterhoofd te houden, zodat ik gerichte informatie kon geven die van toepassing was op mijn gekozen onderwerp.

Het duurde een tijdje voordat ik echt op gang kwam. Doordat ik me in te veel in verschillende onderwerpen ging verdiepen, had ik te veel informatie verzameld. Deze informatie had wel betrekking op het verschil in jongens en meisjes in het onderwijs, maar was niet van toepassing voor mijn onderzoeksvraag. Naarmate het proces vorderde kreeg ik steeds meer door wat er van mij verwacht werd om een goed onderzoeksverslag te schrijven. Ik heb geprobeerd om alle belangrijke informatie die ik verzameld had te verwerken in een beknopte theoretische onderbouwing (hoofdstuk 2). Deze

theoretische onderbouwing moest terug te koppelen zijn naar de onderzoeksvraag.

Nu de theoretische onderbouwing klaar was voor mijn onderzoek, kon ik mij gaan richten op de datapresentatie en data – analyse. Omdat ik goed de formulieren bij heb kunnen houden hoeveel incidenten er steeds plaatsvonden, kon ik al deze informatie omzetten in een staafgrafiek. Deze grafieken geven een goed beeld van de ontwikkelingen die er hebben plaatsgevonden na de invoering van de competitie – elementen. Je kunt in 1 oogopslag zien hoeveel incidenten er voor en na de invoering van de competitie – elementen hebben plaatsgevonden.

Steeds vraag ik mij af of de competitie – elementen er daadwerkelijk voor hebben gezorgd dat het aantal incidenten bij jongens tijdens het buitenspelen behoorlijk is verminderd. Ik zal hier waarschijnlijk in dit onderzoek niet achter komen, omdat ik daar helaas geen tijd meer voor heb. Wel heb ik in het hoofdstuk *discussie* geschreven wat nog meer aan die vermindering van het aantal incidenten zou hebben bijgedragen.

Persoonlijke reflectie

Ik ben er trots op om te zeggen dat dit onderzoek goed heeft bijgedragen om een professionelere leerkracht te worden. Vooral het voorkeursgedrag van vrouwelijke leerkrachten (*Delfos*) heeft mij aan het denken gezet. Het is belangrijk om te weten dat vrouwen een ander voorkeursgedrag hebben dan mannen en dat dit komt door de biologische kenmerken en gedragingen van de vrouw. Door hier bewust van te zijn, kun je het gedrag aanpassen dat je als vrouwelijke leerkracht laat zien. Als jongens bijvoorbeeld 'vechten' moet je als leerkracht niet meteen ingrijpen. Jongens zijn namelijk bezig om de hiërarchische ladder vast te stellen. Wel is het belangrijk dat de leerkracht de veiligheid van de jongens waarborgt en in de gaten houdt. Zodra de veiligheid van deze jongens in gevaar komt, kun en moet je als leerkracht ingrijpen. Als je als vrouwelijke leerkracht te vroeg ingrijpt, sta je de natuurlijke ontwikkeling van jongens in de weg.

Voordat ik begon aan dit onderzoek was ik er niet van bewust dat er zoveel verschillen zijn bij jongens en meisjes. Doordat ik de laatste maanden intensief bezig ben geweest met dit onderwerp, merk ik dat er op de school te weinig gebeurt om bij te dragen aan deze verschillen. Ik wil hier een verschil in maken en dat deel ik ook met collega's op mijn stageschool. Ik wil de informatie die ik heb verzameld delen met collega's, zodat zij zich ook bewust worden dat het belangrijk is om bij te dragen aan de onderwijsbehoeften van jongens. Het is niet erg als jongens 'stoeien' en meer willen bewegen. Hier kunnen de jongens zelf immers niks aan doen. De grote bewegingsdrang komt door het testosterongehalte van jongens. Op vierjarige leeftijd bevindt het testosterongehalte van jongens in een piek. Geef deze jongens dan ook de ruimte om extra te bewegen, ze kiezen hier namelijk niet zelf voor!

Hoofdstuk 7

Literatuurlijst

Voskens, J. J. (2010). *HijZijWijzer, Gender: denken en doen*. Amersfoort: CPS.

Crott, A. (2006). Jongens, hoe anders zijn ze dan meisjes? *Wereld van het jonge kind*.

Delfos, M. (2004). Een jongen is geen meisje. *Wereld van het jonge kind*.

Delfos, M. (2005). Emancipatie en de consequenties voor de hulpverlening Sekse Specifieke.

Delfos, M. (2001). De ontmannel van de man.

Harinck, F. (2010). *basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.

Ruiter, A. (2010). Doe meer met beweging. *Wereld van het jonge Kind*.

Tavecchio. (2004). Jongens als probleem.

Tromp, J., & Rietmeijer E.F.H. . (2001). *De aanpak van onderzoek*. Houten: Boehn Stafley Van Loghym.

Bijlage 1; nulmeting incidenten tijdens buitenspelen

Observatieformulier Buitenspelen (incidenten):

Datum:	9 februari 2012	Aantal incidenten jongens totaal:	5
Tijd dat de kinderen buitenspelen:	40 minuten	Aantal incidenten meisjes totaal:	0

Ik (leerkracht) ga turven hoe vaak de kinderen in mijn klas naar mij toe komen om te 'klagen' over een andere leerling of leerlingen (incidenten) →

Jongen/meisje:	Oudste/jongste kleuter:	Ging de klacht over een jongen/meisje?	Ging de klacht over een jongste of oudste kleuter?	Wat is er gebeurd?
Jongen	Jongste kleuter	Jongen	Oudste kleuter	Twee kinderen komen huilend bij mij. Ze zijn tegen elkaar opgebotst en hebben beide pijn. Een kind geeft de ander de schuld
Jongen	Jongste kleuter	jongen	Jongste kleuter	Klaagt over een jongen dat hij hem heeft geslagen.
Jongen	Jongste kleuter	Jongen	Jongste kleuter	Klaagt over een jongen dat heem heeft geduwd.
Jongen	oudste kleuter	Jongen	Jongste kleuter	Twee kinderen komen huilend bij mij. Ze zijn tegen elkaar opgebotst en hebben beide pijn.
jongen	Jongste kleuter	Jongen	Jongste kleuter	Klaagt over een jongen dat hij werd geduwd.

Jongensgedrag bij kleuters tijdens buitenspelen

Datum:	1 maart 2012	Aantal incidenten jongens totaal:	2
Tijd dat de kinderen buitenspelen:	30 minuten	Aantal incidenten meisjes totaal:	1 (over een jongen)

Ik (leerkracht) ga turven hoe vaak de kinderen in mijn klas naar mij toe komen om te 'klagen' over een andere leerling of leerlingen (incidenten) →

Jongen/meisje:	Oudste/jongste kleuter:	Ging de klacht over een jongen/meisje?	Ging de klacht over een jongste of oudste kleuter?	Wat is er gebeurd?
Jongen	Jongste kleuter	Jongen	Oudste kleuter	Hij heeft zich pijn gedaan. Een oudste kleuter heeft aan zijn jas getrokken en hij is gevallen.
Jongen	Oudste kleuter	jongen	Jongste kleuter	Hij is aan het huilen. Hij werd geduwd.
meisje	Oudste kleuter	Jongen	Oudste kleuter	Klaagt over een jongen die haar heeft geslagen.

Jongensgedrag bij kleuters tijdens buitenspelen

Datum:	2 maart 2012	Aantal incidenten jongens totaal:	3
Tijd dat de kinderen buitenspelen:	20 minuten	Aantal incidenten meisjes totaal:	0

Ik (leerkracht) ga turven hoe vaak de kinderen in mijn klas naar mij toe komen om te 'klagen' over een andere leerling of leerlingen (incidenten) →

Jongen/meisje:	Oudste/jongste kleuter:	Ging de klacht over een jongen/meisje?	Ging de klacht over een jongste of oudste kleuter?	Wat is er gebeurd?
Jongen	Oudste kleuter	Jongen	Oudste kleuter	Hij heeft pijn, want hij is gevallen. Hij werd geduwd.
Jongen	Oudste kleuter	Jongen	Jongste kleuter	Hij mag niet meespelen en is daardoor verdrietig.
jongen	Jongste kleuter	Jongen	Jongste kleuter	Hij is gevallen doordat hij werd geduwd.

Jongensgedrag bij kleuters tijdens buitenspelen

Datum:	2 maart 2012	Aantal incidenten jongens totaal:	3
Tijd dat de kinderen buitenspelen:	30 minuten	Aantal incidenten meisjes totaal:	0

Ik (leerkracht) ga turven hoe vaak de kinderen in mijn klas naar mij toe komen om te 'klagen' over een andere leerling of leerlingen (incidenten) →

Jongen/meisje:	Oudste/jongste kleuter:	Ging de klacht over een jongen/meisje?	Ging de klacht over een jongste of oudste kleuter?	Wat is er gebeurd?
Jongen	Jongste kleuter	Jongen	Jongste kleuter	Hij klaagt over een jongen dat hij had getrokken aan zijn arm
Jongen	Jongste kleuter	Jongen	Jongste kleuter	Hij is achterover gevallen van een muurtje, omdat hij werd geduwd.
Jongen	Jongste kleuter	Jongen	Jongste kleuter	Hij klaagt over een jongen dat hij werd geduwd en is daardoor gevallen.

Jongensgedrag bij kleuters tijdens buitenspelen

Datum:	7 maart 2012	Aantal incidenten jongens totaal:	4
Tijd dat de kinderen buitenspelen:	30 minuten	Aantal incidenten meisjes totaal:	0

Ik (leerkracht) ga turven hoe vaak de kinderen in mijn klas naar mij toe komen om te 'klagen' over een andere leerling of leerlingen (incidenten) →

Jongen/meisje:	Oudste/jongste kleuter:	Ging de klacht over een jongen/meisje?	Ging de klacht over een jongste of oudste kleuter?	Wat is er gebeurd?
Jongen	Oudste kleuter	Jongen	Oudste kleuter	Hij klaagt over een jongetje dat hij met een kar heeft geduwd en zijn hand zat ertussen.
Jongen	Oudste kleuter	Jongen	Oudste kleuter	Botst keihard tegen een andere kar met een kar, terwijl hij vlak ervoor al gewaarschuwd was door mij.
jongen	Jongste kleuter	Jongen	Oudste kleuter	Hij is geduwd door een oudste kleuter.

Jongensgedrag bij kleuters tijdens buitenspelen

Datum:	8 maart 2012	Aantal incidenten jongens totaal:	5
Tijd dat de kinderen buitenspelen:	30 minuten	Aantal incidenten meisjes totaal:	0

Ik (leerkracht) ga turven hoe vaak de kinderen in mijn klas naar mij toe komen om te 'klagen' over een andere leerling of leerlingen (incidenten) →

Jongen/meisje:	Oudste/jongste kleuter:	Ging de klacht over een jongen/meisje?	Ging de klacht over een jongste of oudste kleuter?	Wat is er gebeurd?
Jongen	Oudste kleuter	Jongen	Jongste kleuter	Hij komt naar mij toe en huult. Hij zegt dat een ander kind hem heeft geslagen.
Jongen	Jongste kleuter	Jongen	Oudste kleuter	Hij komt verdrietig naar mij toe en zegt dat hij niet mee mag spelen met een andere jongen.
Jongen	Oudste kleuter	Jongen	Oudste kleuter	Hij vertelt dat hij van de fiets is geduwd door een ander kind.
Jongen	Jongste kleuter	Jongen	Jongste kleuter	Hij komt klagen bij mij dat een ander kind hem verveelt. Hij rent hem achterna en duwt hem.
jongen	Jongste kleuter	Jongen	Oudste kleuter	Hij komt klagen dat een ander kind zijn fiets heeft afgepakt en niet meer terug wilt geven.

Bijlage 2; eindmeting incidenten tijdens buitenspelen

Datum:	23 maart 2012	Aantal incidenten jongens totaal:	2
Tijd dat de kinderen buitenspelen:	30 minuten	Aantal incidenten meisjes totaal:	0

Ik (leerkracht) ga turven hoe vaak de kinderen in mijn klas naar mij toe komen om te 'klagen' over een andere leerling of leerlingen (incidenten) →

Jongen/meisje:	Oudste/jongste kleuter:	Ging de klacht over een jongen/meisje?	Ging de klacht over een jongste of oudste kleuter?	Wat is er gebeurd?
Jongen	Jongste kleuter	Jongen	Oudste kleuter	Hij komt naar mij toe en is boos. Hij verteld dat er twee jongens zijn die hem hebben geduwd.
Jongen	Oudste kleuter	jongen	Jongste kleuter	Hij is verdrietig en verteld dat hij niet mee mag spelen en dat hij werd geknepen.

Jongensgedrag bij kleuters tijdens buitenspelen

Datum:	29 maart 2012	Aantal incidenten jongens totaal:	1
Tijd dat de kinderen buitenspelen:	40 minuten	Aantal incidenten meisjes totaal:	0

Ik (leerkracht) ga turven hoe vaak de kinderen in mijn klas naar mij toe komen om te 'klagen' over een andere leerling of leerlingen (incidenten) →

<i>Jongen/meisje:</i>	<i>Oudste/jongste kleuter:</i>	<i>Ging de klacht over een jongen/meisje?</i>	<i>Ging de klacht over een jongste of oudste kleuter?</i>	<i>Wat is er gebeurd?</i>
Jongen	Oudste kleuter	Jongen	Oudste kleuter	Hij komt huilend naar mij toe, omdat hij is geduwd bij het voetballen.

Jongensgedrag bij kleuters tijdens buitenspelen

Datum:	30 maart 2012	Aantal incidenten jongens totaal:	0
Tijd dat de kinderen buitenspelen:	30 minuten	Aantal incidenten meisjes totaal:	0

Ik (leerkracht) ga turven hoe vaak de kinderen in mijn klas naar mij toe komen om te 'klagen' over een andere leerling of leerlingen (incidenten) →

Jongen/meisje:	Oudste/jongste kleuter:	Ging de klacht over een jongen/meisje?	Ging de klacht over een jongste of oudste kleuter?	Wat is er gebeurd?

Tijdens het buitenspelen hebben er geen incidenten plaatsgevonden!

Jongensgedrag bij kleuters tijdens buitenspelen

Datum:	5 april 2012	Aantal incidenten jongens totaal:	1
Tijd dat de kinderen buitenspelen:	30 minuten	Aantal incidenten meisjes totaal:	0

Ik (leerkracht) ga turven hoe vaak de kinderen in mijn klas naar mij toe komen om te 'klagen' over een andere leerling of leerlingen (incidenten) →

<i>Jongen/meisje:</i>	<i>Oudste/jongste kleuter:</i>	<i>Ging de klacht over een jongen/meisje?</i>	<i>Ging de klacht over een jongste of oudste kleuter?</i>	<i>Wat is er gebeurd?</i>
Jongen	Jongste kleuter	Jongen	Jongste kleuter	Hij is verdrietig en verteld dat een ander kind aan zijn jas heeft getrokken.

Jongensgedrag bij kleuters tijdens buitenspelen

Datum:	6 april 2012	Aantal incidenten jongens totaal:	0
Tijd dat de kinderen buitenspelen:	30 minuten	Aantal incidenten meisjes totaal:	0

Ik (leerkracht) ga turven hoe vaak de kinderen in mijn klas naar mij toe komen om te 'klagen' over een andere leerling of leerlingen (incidenten) →

Jongen/meisje:	Oudste/jongste kleuter:	Ging de klacht over een jongen/meisje?	Ging de klacht over een jongste of oudste kleuter?	Wat is er gebeurd?

Tijdens het buitenspelen hebben er geen incidenten plaatsgevonden!

Jongensgedrag bij kleuters tijdens buitenspelen

Datum:	12 april 2012	Aantal incidenten jongens totaal:	1
Tijd dat de kinderen buitenspelen:	30 minuten	Aantal incidenten meisjes totaal:	0

Ik (leerkracht) ga turven hoe vaak de kinderen in mijn klas naar mij toe komen om te 'klagen' over een andere leerling of leerlingen (incidenten) →

<i>Jongen/meisje:</i>	<i>Oudste/jongste kleuter:</i>	<i>Ging de klacht over een jongen/meisje?</i>	<i>Ging de klacht over een jongste of oudste kleuter?</i>	<i>Wat is er gebeurd?</i>
Jongen	Oudste kleuter	Jongen	Oudste kleuter	Hij komt naar mij toe en verteld dat er twee andere kinderen met een kar op hem aan het botsen zijn.

Jongensgedrag bij kleuters tijdens buitenspelen

Datum:	19 april 2012	Aantal incidenten jongens totaal:	0
Tijd dat de kinderen buitenspelen:	40 minuten	Aantal incidenten meisjes totaal:	0

Ik (leerkracht) ga turven hoe vaak de kinderen in mijn klas naar mij toe komen om te 'klagen' over een andere leerling of leerlingen (incidenten) →

Jongen/meisje:	Oudste/jongste kleuter:	Ging de klacht over een jongen/meisje?	Ging de klacht over een jongste of oudste kleuter?	Wat is er gebeurd?

Tijdens het buitenspelen hebben er geen incidenten plaatsgevonden!

Jongensgedrag bij kleuters tijdens buitenspelen

Datum:	20 april 2012	Aantal incidenten jongens totaal:	1
Tijd dat de kinderen buitenspelen:	30 minuten	Aantal incidenten meisjes totaal:	0

Ik (leerkracht) ga turven hoe vaak de kinderen in mijn klas naar mij toe komen om te 'klagen' over een andere leerling of leerlingen (incidenten) →

<i>Jongen/meisje:</i>	<i>Oudste/jongste kleuter:</i>	<i>Ging de klacht over een jongen/meisje?</i>	<i>Ging de klacht over een jongste of oudste kleuter?</i>	<i>Wat is er gebeurd?</i>
Jongen	Jongste kleuter	Jongen	Jongste kleuter	Hij vertelde mij dat hij aan het rennen was en toen pakte een ander kind hem heel hard vast.